

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 1, Article Number: 4C0074

HUMANITIES

Received: October 2010

Accepted: January 2011

Series : 4C

ISSN : 1308-7320

© 2010 www.newwsa.com

M. Abdubasit Sezer

Hatice Kübra Uygur

Dicle University

absezer@hotmail.com

Diyarbakir-Turkey

**MURATHAN MUNGAN'IN DUMRUL İLE AZRAİL HİKÂYESİNE HALK BİLİMSEL BİR
YAKLAŞIM**

ÖZET

Bu çalışmada Türk halk kültürünün mihenk taşlarından biri olarak kabul edilen Dede Korkut hikâyelerinden 'Duha Koca Oğlu Deli Dumrul' ile çağdaş Türk edebiyatının son dönem önemli yazarlarından Murathan Mungan'ın "Dumrul ile Azrail" hikâyesine halk bilimsel ve karşılaştırmalı bir analiz ve değerlendirme yapılacaktır. Deli Dumrul hikâyesi, XIV ve XV. yüzyıllarda Türk kültür hayatındaki yaşam biçimlerinin, değer yargılarının, gelenek ve göreneklerinin detaylı bir şekilde betimlendiği Dede Korkut'ta yer alan diğer hikâyelerden farklı bir yapıya sahiptir. Bu hikâyenin kurmaca mantığı çerçevesinde yazar Mungan'ın kaleminde uğradığı değişim ve dönüşümler makalemizin konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dumrul, Kurmaca, Azrail, Dede Korkut,
Halk Bilimi

A FOLKLORİSTİC APPROACH TO MUNGAN'S DUMRUL AND AZRAİL STORY

ABSTRACT

In this work, a comparative analysis and evaluation from the point of folkloristics will be made between 'Duha Koca Oğlu Deli Dumrul' from Dede Korkut Epics and "Dumrul ile Azrail" of Murathan Mungan. Dede Korkut Epics are among the cornerstones of Turkish folk literature, and Mungan is one of the prominent writers of contemporary Turkish literature. The story of Deli Dumrul has a distinct form than other stories in Dede Korkut Epics, which depict the life forms, moral values, traditions and customs of 14th and 15th century Turkish cultural life. In this article, our aim will be, within the framework of a logic of fiction, to present Mungan's alteration and transformation of this story.

Keywords: Dumrul, Fiction, Azrail, Dede Korkut, Folklore

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

"Dumrul ile Azrail" ilk kez Adam Öykü'de (2000) şu dipnotla yayımlanmıştır: "Dumrul ile Azrail", Murathan Mungan'ın "Kırk Oda" ile başlayan "Üç Aynalı Kırk Oda" ile süren Kırk Oda üst başlıklı öyküler dizisinin henüz yayımlanmamış üçüncü kitabı "Yedi Kapılı Kırk Oda'nın ilk öyküsüdür. Adam Öykü'nün dipnotunda sözü edilen "Yedi Kapılı Kırk Oda" 2007 yılında yayımlanmış ve çalışmamızda kaynak olarak temel alınmıştır. Bu eserde Mungan, Dede Korkut hikâyelerinden "Duha Koca Oğlu Deli Dumrul" hikâyesini anlatısına iskele konumuna getirerek arketiplere ve temel motiflere bağlı kalarak çağdaş bir yazar üslubuyla yeni bir metin oluşturur.

Murathan Mungan, yazarlık serüveninde: " Kendi payıma bir yazın türü olarak hikâyenin içinden geçtiği bütün evrelerden nasiplenmeye çalışıyorum. Çevresinde en çok gezindiğim şey kuşkusuz masallar, arketipler, metaforlar" (Mungan 1996: 358). diyerek masallar ve diğer halk anlatıları etrafında gezindiğini, arketipleri de çağdaş anlatı teknikleriyle tıpkı Külkedisi, Pamuk Prenses örneklerinde olduğu gibi yeniden kurgulamak ve yorumlamak istediğini her fırsatta dile getirir. Cenk Hikâyeleri'nin yazarı, "Dumrul ile Azrail" hikâyesinde de arketiplere ve motiflere bağlı kalmış, olayların akışına, kahramanların iç yapılarına ve hikâyenin sonuna yeni zeminler hazırlayarak anlatısına devinim kazandırmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışma halk kültürü içerisinde büyük bir öneme sahip Dede Korkut hikâyelerinden Deli Dumrul'un çağdaş bir yazar tarafından temel motiflere bağlı kalarak uğradığı değişim ve dönüşümleri kurgulaması açısından önem taşımaktadır. Halk bilimi motiflerinin modern yazarlar tarafından kullanılış şekillerini yansıtmaları da ayrı bir önem olarak değerlendirilebilir.

3. ANA KONU (THE MAIN SUBJECT)

Bu çalışmada Murathan Mungan'ın Dumrul ile Azrail'i ile Dede Korkut hikâyelerinden Duha Koca Oğlu Deli Dumrul anlatıları ana konuyu oluşturmaktadır. Her iki hikâyedeki halk bilimi unsurları çözümleme ve karşılaştırma yöntemleri kullanılarak ortak ve farklı yönler tespit edilmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMALAR (FINDINGS AND ARGUMENTS)

Dede Korkut hikâyelerinden Duha Koca Oğlu Deli Dumrul'da geçen olayların akışı özetle şu şekildedir:

Deli Dumrul, kuru çayın üzerine bir köprü yaptırır, geçeninden otuz üç akçe, geçmeyeninden döve döve kırk akçe alır. Köprüsünün yakınındaki obadan bir yiğidin ölümü üzerine Dumrul, Hak Teâlâ'ya ve Azrail'e rest çeker. Dumrul'un resti, Hak Teâlâ'nın hoşuna gitmez. Dumrul, kırk yiğidi ile otururken Azrail gelir ve Dumrul'un canını alacağını söyler. Hak Teâlâ'ya yalvaran Dumrul'a, canı yerine başka bir can bulması emredilir. Bunun üzerine Dumrul, babasına gider, olumsuz yanıt alır. Annesine gider, ondan da istediğini alamaz. En son helalleşme isteği doğrultusunda helaline gider. Helali kendi isteğiyle Dumrul'un yerine canını vermeyi kabul eder. Dumrul, helaliyle birlikte canını alması için dua eder. Hak Teâlâ'ya, Dumrul'un bu sözü hoş gelir. Bunun üzerine Hak Teâlâ, Dumrul'un anne ve babasının canını alması için Azrail'e emir verir. Sonunda da Dumrul ile helalinin canı başışlanır ve onlara 140 yıl ömür verilir (Ergin 1999: 113- 122).

Duha Koca Oğlu Deli Dumrul hikâyesinde anlatıcı, ozan Dede Korkut iken; Dumrul ile Azrail'de sıradışı bir yaklaşımla olaylar Azrail'in dilinden yansıtılır. Yazarın bu kurmacası, metnin ilerleyen

bölmelerinde olayların ne gibi değişim ve çatışmalara gebe olacağını ortaya koyması açısından önemlidir.

Mungan, öykünün ilk cümlesinden itibaren yeryüzüne inen Azrail'de bir tuhaflık olduğunu, geldiği yere bir daha hiç dönmeyeceğini, ölümsüzlükten ölüme ilk geçişi, ilk sarsıntıyı, anlatır. Yaşam içinde görülenin aksine ölümsüzlük halinin ölümlü olmaya dönüşmesi, kurgunun ve aşkın ironisini vermektedir. Azrail'in dünyevi yönelişleri, insani özellikler kazanmaya başlayarak karşımıza çıkar: " Süzülerek yere indiğinde, tuhaf bir ağırlık duydu. İlk birkaç adımı bu duygunun eşliğinde attı. Gövdelenirken her zaman yaşadığı, alıştığı biçimlenme titreşimlerinden farklıydı bu. Belirsiz de olsa sendelemişti. Bu tuhaf ağırlık, ağırlaşma, içe çekilme gömülme, merkeze büzülme diye tanımlayabileceği bu şey şaşırttı onu. Yüz binlerce yıldır kesin bir sessizlik içinde yaşamıştı... şimdi neredeyse ölümlü insanlar gibi, yerçekiminin içinde zonklaması aklını bulandırmıştı" (s, 13). Yazarın yukarıdaki alıntıda sözünü ettiği bir meleğin yeryüzüne inerken yerçekiminin etkisiyle ağırlık ve tuhaflık hissetmesi, insanileşmesi 1998 yılında başrollerini Meg Ryan ve Nicolas Cage'in paylaştığı "Melekler Şehri" filmiyle benzerlik göstermektedir. "Dumrul ile Azrail"de ve "Melekler Şehri"nde aşkın kişiyi temel değerlerinden vazgeçirecek kadar büyük bir duygu olup olmadığı sorgulanmaktadır.

"Duha Koca Oğlu Deli Dumrul" hikâyesinde, imgesel bir dekoratif unsur olan 'köprü' tanıtımı çok kısa yapılmış, "Dumrul ile Azrail" hikâyesinde ise bu tanıtım uzun tutulmuş ve köprü ile ilgili yorumlar anlatının geneline yayılmıştır. Her iki hikâyede de simgesel değerlerin etki gücünden faydalanılmış ve aynı sembollerle anlatım sağlanmıştır. "Dumrul ile Azrail" hikâyesinde Azrail, Dumrul'dan önce onun simgesi olan, kendini tanıtan, kuru bir çayın üzerine kurulmuş; ancak onlardan da bağımsız, bir boşlukta durur gibi bambaşka bir varoluş boyutu kazanan 'köprüyle' tanışır. Azrail, köprüyü betimlerken aşkın ilk kıvılcımlarını, sıradan bir taş köprü'nün ruhuna yansımalarında görebiliriz. Tasvir ettiği sanki bir köprü değil de Dumrul'un iç âleimidir: " Bu sağlam taşların dizilişinde bir kuntluk vardı, bir dilsizlik... Bütün tanıdıklığına karşın gömülü bir başkalık vardı duruşunda, yapılışında, harcında... Öte yandan bunca sağlam, kesme taşlarla örölü bu kunt köprü, daha çok bir asma köprü kırılğanlığı taşıyordu" (s, 14). Mungan'ın Dumrul'u da tıpkı köprüsü gibi bir 'asma köprü' kırılğanlığı taşır. Bu yönüyle Dumrul, Azrail'in gözünden, Mungan'ın kaleminden ve dilinden; gücünü güçsüzlüğünden alan, çok sert bir yapısı ve çok kırılğan bir ruhu olan insanları akla getirir: "Kendi sonunu görür gibi, hisseder gibi 'köprüden çok bir gize benziyor, dedi. Güçlü ve hüznü, Saklısında, iç sızlatan henüz kelimelerini bulamamış bir hikâyesi varmış gibi. Taşları yumuşatan bir keder..." (s, 14).

Dede Korkut'ta Azrail'in Dumrul ile karşılaşması Yüce Tanrı'nın: "Ya Azrail! Var, o deli kavatin gözüne görün, benzini sarart..." dedi, "...canını hırlat, al" dedi. Deli Dumrul, kırk yiğit ile yiyip içip otururken, ansızın Azrail çıkageldi. Azrail'i ne çavuş gördü, ne kapıcı (Binyazar 1996: 171). emriyle ve ansızın gerçekleşir. Her iki anlatıda da Dumrul'un Azrail'le ilk karşılaşması Dumrul'un bedenindeki korku motifleriyle ilgilidir. Ancak Mungan'ın anlatısında Azrail'in ruh hali ve aşk ile olan ilişkisi Dede Korkut'taki Azrail imgesinden tamamen farklıdır: "Çadırın ağzında onu gördüğü anda gelenin kim olduğunu, başına ne geleceğini anlamış bir hali vardı Dumrul'un... Onu çadırın ağzında görmüş, tanımış ve yüzü bir anda uçup gitmişti. Hepsi bu kadardı aslında gerisi ona doğru ağır ağır yaklaşırken düşündükleriydi" (s, 17).

Dede Korkut kitabında, Azrail ile Dumrul arasında yapılan pazarlık gereği Dumrul'un canı yerine can bulması için herhangi bir zaman kavramından söz edilmezken, Dumrul ile Azrail'de Dumrul'a tanınan süre yirmi dört saatlik bir zaman dilimini kapsamaktadır: "Dumrul'un canını kurtarmak için giriştiği pazarlıkta kuralları biçimlenen bu oyunun kendiliğinden oluşan kurgusu ilgisini çekmiş, onun üzerine zamanı sürdürmeye karar vermişti. Oysa kullandığı yeryüzü zamanı, belki de bugüne kadar kullandıklarından daha uzundu... Yalnızca ölümden oluşan o dural tarih içinde, kendisinin de bir evrimi olabileceğini hiç düşünmemişti. Sonuçta yirmi dört saatlik sürenin kendi için de işlediğini bilemedi. Oyunun gizli kuralı kendini yürürlüğe koydu" (s, 16-17).

Duha Koca Oğlu Deli Dumrul hikâyesinde, Dumrul'un fiziksel ve ruhsal özellikleri hakkında detaylar yokken; Dumrul ile Azrail hikâyesinde tahlil ve tasvirler: "Kendiliğinden bir çekim alanı yaratanlardandı. Sağlam, etkileyici bir görünüşü vardı: omuzlarından boşalan kolları, sağlam bir kemer dökümünde bakışumlu olarak dirsekten kırılıyor; ince uzun parmaklı ellerinin kusursuz dizleriyle kavuştuğu yere sağlam birer köprü bacağı gibi iniyordu" (s, 17). şeklinde ve ayrıntılı bir biçimde yapılır. Azrail'in gözünden Dumrul analizi yapılırken meşhur köprüsü ile bedeni arasında ince ve güçlü bir bağlantı kurulur: " Bütün görkemiyle karşısında duran, sağlıklı, dinç, güçlü bir erkek bedeniydi. Gövdesinden dirim fışkırıyordu" (s, 17). Dumrul ile köprüsü arasındaki benzerlik " Birden bu bedeni tanıdık hissetti, bir başka bedenden değil de, köprüden. Kendi köprüsünden" (s, 18). cümleleriyle gözler önüne serilmiş olur. Kendinden önce Dumrul'un köprüsünü seven Azrail, birtakım iç monologlar yapar: "Kurduğu köprü kendine benziyordu demek doğru olur muydu bilmiyordu ama, köprü'nün sahibini hatırlattığı, onun bedenini akla getirdiği söylenebilirdi. Beden ile köprü birbirlerinin çağrışımıydılar (s, 18). Azrail, Dumrul ile köprüsü arasındaki benzerlikleri ortaya koyarken aynı zamanda Dumrul'un iç dünyasını köprüyle ilişkilendirerek çözümlemeye arayışına girer. Olayları ve durumları tanımlama çalışmaları onu bir adım daha insanileştirir. Dumrul'a köprüsünü yaptıran 'bir korku'dur. Korkusunu somutlandırma çalışmasının ürünü olan köprü ile kendi arasında bir bağ kurar: "Kendi bedenini böylesi kutsanmış insanların, kendi bedenleriyle ve diğer bedenlerle kurduğu, kurabileceği ilişkiyi düşündü. Bu adam heykel, bilmiyor dedi. Heykel tanımamış, eğer heykeli tanısaydı, heykel yapardı belki; kendi bedenini, ikizini yaratmadan yaşayamaz böyleleri. O köprüyü, Dumrul'un köprüye olan sevdasını, şimdi biraz olsun anlayabiliyordu" (s, 18).

Dede Korkut hikâyelerinde hem işlevsel hem de önemli bir dekoratif unsur olan kırk yiğit motifi (Deli Dumrul kırk yiğit ile yiyip içip otururken), Dumrul ile Azrail hikâyesinde niceliksel bir yapıyla ifade edilmez. Dumrul ile Azrail hikâyesinin, kurgusunun bazı bölümlerinde 'yiğit' "Dumrul'un çadırında bekleyen asık yüzlü yiğitler" (s, 22) tamlamasını kullanırken bazı bölümlerde de bu kırk kişiden Dumrul'un adamları "çevresinde adamlarıyla birlikte yüksekçe bir yerde oturuyordu (s, 17) çadırın içinde kaygılı kaygılı yüzlerle oturarak Dumrul'un ardından bakan adamları görülüyordu (s, 19). diye söz eder.

Dede Korkut'ta Dumrul'un canı yerine can bulma serüveni başlangıçta baba ve anne için tasarlanırken daha sonra Dumrul'un helalleşme isteği doğrultusunda üçlü bir simgesel yolculuk halini alır. "Dumrul ile Azrail"de bu serüven: "Üç kapılık bir pazarlıktı bu. Anasına, babasına, yârine gidecektik. İçlerinden her kim, kendi canını Dumrul için başıslarsa onunkini alıp Dumrul'ununkini serbest bırakacaktım" (s, 29). biçiminde kurgulanır. Dede Korkut'ta ilkin babaya daha sonra anaya gidilir. İki kapıdan da boş dönülünce,

helalleşmek için yar kapısına varılır. Böylece sıralama baba-ana-yar üçgeninde gerçekleşir. Mungan'da bu sıralama Dumrul'un isteği doğrultusunda ana-baba ve yar şekline dönüşür. Buradaki değişimin sebebi, Dumrul'un: "*İlkin bana can veren anama gidelim, dedi. Ne de olsa benim canımın yarısı onun da canıdır*" (s, 29) diyerek seçimini annelik içgüdüsüne güvenerek bu yönde kullanması şeklinde yorumlanmalıdır. Can yerine can bulma pazarlığında anne ve babanın Dumrul'a karşı tutumları anlatılarda paradoksal bir yapı göstermektedir. Dede Korkut'ta sergilenen davranışlar çoğu kez maddi unsurlarla (*tavla tavla şahbaz atlar, katar katar develer, altın, gümüş, para*) ifade edilirken, "Dumrul ile Azrail" hikâyesinde: "*Kızınızdim, kız kardeşinizdim, yavuklunuzdum, karınızdim, ananızdim. Şimdi yalnızca yaşlı bir kadını. Beğenmeniz için, onaylamanız için, sevmeniz için çırpınıp durduğum beyhude bir ömür geçirdim, bütün hayatımı sizler için geçirdim; bırak, ölümümü olsun sizler için yaşamayayım*" (s, 32). "*Oğlumsun benim, seni canım gibi severim ama; onu sana veremem. İstersem, bir bedenden yüz oğul verebilecek canımı bir oğla feda edemem! Bana olan öfken ya da can korkun beni anlamaktan alıkoyabilir seni. Ama bana benzeyen yanınla düşünecek olursan, beni anlayabilir, hatta hak bile verebilirsin*" (s, 38). gibi daha çok iç hesaplaşmalarla ve psikolojik gerekçelerle örülmüştür.

Korkut Ata kitabında hikâyenin önemli bir basamağını oluşturan ve çatışma unsurunun merkezinde bulunan yârin, Dumrul için canını feda etmek istemesi, yazarın kurmacılarında üslup olarak benimsediği mutsuz son temiyile uygunluk gösterir. Anlatıda yârin, okurun hayal dünyasını alt üst eden ve Dumrul'u reddeden uzun monoloğu: "*Senin uğruna ölmek de senin için ölmek aynı şey değilmiş. Bak, bunu bugün öğrendim. Sen, bugün bana sınırlarımı öğrettin. Ne ben, ne sen ötesine geçemeyiz bunun. Ben, kendimi sana ölerек değil, yaşayarak kurban edebilirim belki, bu yaptığım için kendime verecek bir cevabım olur, hatta gerekirse senin uğruna kendimi öldürebilirim ama umutlarımı öldüremem Dumrul; ben ölürsem umutlarım yok olur. Umutlarımdaki sen yok olursun. Sana aşışım elbet. Ama yaşadıkça ümit ediyorum seni. Benim olmanı istiyorum tabi, ama yalnızca benim olman için değil bu ümit. Yaşıyor olman için de, var olman için de, uzakta olman için de ümit ediyorum. Hem sen kimsenin olmazsın ki Dumrul, bunu biliyorum. Sen yalnızca kendininsin. Sen, şimdi benden yalnızca canımı değil, ümitlerimi de almak istiyorsun. Ben, canımdan vazgeçebilirim ama seni düşünmekten, seni sevmekten, seni hayal etmekten vazgeçemem. Benden seni isteme Dumrul. Sen canımda saklısın. Onu sana veremem. Onu kimseye veremem*" (s, 45). Dumrul ile helalinin anlayış ve hoşgörüyeye dayanan iç hesaplaşması olarak algılanabilir.

Dede Korkut'ta Deli Dumrul'un yâri, canını vermeyi kabul etmesine rağmen, Dumrul'un Allah'a canlarını birlikte alması veya birlikte bağışlaması için yalvarması sonucu ikisinin canı bağışlanır ve kendilerine 140 yıllık ömür verilir, buna karşılık anne ve babasının canı alınır. Dede Korkut kitabında Dumrul ve helaline verilen 140 yıllık ömür, halk biliminde işlevsel olarak kullanılan yetmiş rakamının katlarıyla ilgili olsa gerektir.

"Dumrul ile Azrail"de ise; anne, baba ve yar, birtakım iç hesaplaşmalar sonucu canlarını vermeyi kabul etmezler. Azrail ise dünyevileşmenin son basamağında ölümsüzlükten vazgeçip Dumrul aşkıyla kendi oyununun gizli kurallarından birine yenik düşer ve ölümlü bir varlık halini alarak Dumrul'u ölümden kurtarır. Aşkın gücüyle ölümsüzlükten vazgeçme hali, "Melekler Şehri" filminde de benzerlik gösteren bir durumdur.

"Hikâyenin merkezine oturtulan Azrail'in metnin sonunda kendini Dumrul'un yerine feda ederken yaptığı iç hesaplaşma, kurgusal metin açısından özgün bir yapıya sahiptir" (Sezer 2007: 94): "*Şimdi*

günbatımını uğurlarken, manzarası gittikçe yoksullaşan tepenin başında, en az onun kadar çaresizdim. Dumrul'u öldürebilmek şöyle dursun, ölümüne bile seyirci kalabilecek gücüm kalmamış, ölüme ilişkin bütün gücümü kaybetmişim. Ben gücümü ölümden alırken, ölüm benden gücümü almıştı. Bunca yılın döngüsü, görünmez elimin dengesinde benden habersiz terazi değiştirmişti. Beni öldüren aşk, aynı zamanda derin bir yaşama gücü vermişti bana. Ölümsüzlükten cayıp yaşayacaktım. Bir gün onu bulmak ümidiyle yaşayacaktım. Âşıkken zalim bir melek, ölümlü bir bedende kanatsız bir kurban olarak, ölümsüz bir canı, ölümlü bir bedenle değiştirebileceğimi böyle anladım. Anasının, babasının, yârinin yapamadığını ben yapacaktım. Ancak bir melek yapabilirdi bunu. Ölüm meleği de olsa, ancak bir melek. Günün birinde ağırlaşan kanatlarına kapılıp, yeryüzüne yanlışlıkla düşen bir melek. Ben o melektim! Yeryüzünün birçok yerinde, çeşitli toprak parçalarında, birçok ad altında yaşayan çeşitli Dumrul'lara âşık olup, yaza yaza yaşayıp, yaza yaza ölen; bütün hayatı kaleme tutsak; kalbi büyük, yazgısı yoksul birine, ölmeden önce yeniden anlattım hikâyemi" (s, 51).

5. SONUÇ (RESULTS)

Sonuç olarak, Murathan Mungan, "Dumrul ile Azrail" öyküsünde, Dede Korkut'ta yer alan "Duha Koca Oğlu Deli Dumrul" hikâyesinin akışını bozmadan olaylara değişik ivmeler katarak anlatıyı zenginleştirirken, okuyucuya değişik bakış açıları sunar. Lâl Masalları'nın yazarı, kurmaca metin mantığı çerçevesinde Dumrul hikâyesinin arketip ve motiflerini anlatısına temel konumuna getirerek okurun muhayyilesini alt üst ederken kahramanlarına kurgusal metin açısından değişik sonlar yaşatır. Halk edebiyatının başyapıtlarından Dede Korkut destansı hikâyelerinden alınan "Duha Koca Oğlu Deli Dumrul" ile Mungan'ın "Dumrul ile Azrail" hikâyesi postmodern edebiyatta açık bir metinlerarasılık örneği olarak kabul edilebilir.

Halk bilimi unsurlarının modern edebiyat anlatı türlerinde ve olay örgüleri içerisinde kullanılması farklı iki disiplinin birbirlerine sundukları alışveriş zenginliğinin bir yansıması olarak algılanmalıdır.

KAYNAKLAR (RESFERENCES)

1. Alptekin, A.B., (1997). Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı, Akçağ Yayınları, Ankara
2. Aslan, E., (1990). Halk Hikâyelerini İnceleme Yöntemleri, Yaralı Mahmut Hikâyesi Üzerinde Bir İnceleme, Dicle Üniversitesi Yayınları, Diyarbakır
3. Binyazar, A., (1996). Dede Korkut, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
4. Dede Korkut Bilgi Şöleni, (2000). Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara
5. Ergin, M., (1999). Dede Korkut Kitabı (İnceleme), Boğaziçi Yayınları, İstanbul
6. Gökyay, O.Ş., (1973). Dedem Korkut'un Kitabı, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul
7. Mungan, M., (1996). Murathan 95, Metis Yayınları, İstanbul.
8. Mungan, M., (2000). Dumrul İ-ile Azrail, Adam Öykü, Temmuz Ağustos 29
9. Mungan, M., (2002). Dumrul ile Azrail, Metis Yayınları, İstanbul
10. Mungan, M., (2007). Yedi Kapılı Kırk Oda, Metis Yayınları, İstanbul
11. Sezer, A., (2007). Murathan Mungan'ın Mensur Eserlerinde Halk Bilimi Unsurları, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır
12. Thompson, S., (1955- 1958). Motif Index of Folk Literature, Indiana Univ